

Nehrozí, že by nové generace intelektuálů nedokázaly přijít s něčím novým, ale spíš že si neosvojí poznatky již dříve objevené a budou místo toho opakovat staré chyby.

Hans-Hermann Hoppe

Dobrovolnost jako společný jmenovatel

LAWRENCE W. REED

Dovolte mi parafrázovat větu skvělého komika Willa Rogerse: „Nejsem členem žádné organizované skupiny. Já jsem libertarián.“ Ale rovnou dodávám, že ani slovo libertarián mi plně nesedí. Pokusím se to vysvětlit.

Nálepky jako „libertarián“ ne vždy vyjasňují debatu. Někdy slouží jen jako náhražka myšlenky – jako když někdo řekne: „Aha, on taky patří k nim.“ Když jsem dotlačen, abych sám sebe nějak zařadil, někdy výraz „libertarián“ použiju, ale vždycky musím pár slov doplnit, aby bylo jasné, že nemluvím o členství v politické straně, nebo že nemusím mít dopředu daný postoj k nějakému probíranému tématu. Jindy se nazývám „klasickým liberálem“, ale když nemám čas na vysvětlování, posluchači těžko pochopí, v čem se to liší od dnešních (levicových) „liberálů“. Mé politické, etické a ekonomické postoje by asi nejlépe popsal pojem „voluntaryist“ (od slova „dobrovolnost“) ve smyslu Auberona Herberta, britského filosofa 19. století. Jenže tehle termín asi málokdo vůbec kdy slyšel.

Mohl bych být označen i jinak. Jsem třeba „rakušan“ ve smyslu ekonomické školy, i když se hlásím i k řadě přínosů jiných ekonomických směrů. Jsem křesťan, který je ale současně racionalistou, protože věřím, že rozum ve vesmíru, který má svůj řád, je dar od Boha. Ačkoliv nezastávám ateismus Ayn Randové, jsem stejně horlivým obhájcem kapitalismu, jenž uznává nezadatelná práva člověka, úlohu podnikatele a nepřekonatelnost kreativní mysli. Jsem „konzervativce“ v tom smyslu, že si cením mnoha časem osvědčených tradic, i když jsem proti tomu, aby tyto tradice byly podporovány zákonem. Jsem „moralista“, protože si myslím, že mravní zásady jako čestnost, nezávislost, odvaha a sebekázeň jsou jednak správné a jednak nepostradatelné složky svobodné společnosti.

Lidé se mohou odlišovat ve svém hodnotovém řádu, zaměření, povolání a stále mohou být nazýváni libertariány v širším slova smyslu, i když sami sebe označují za objektivistu, rakušana, voluntaryistu nebo klasického liberála, křesťana či ateistu, moralistu či konzervativce.

Mám to štěstí mít ve všech těchto táborech řadu přátel a snažím se si je neznepřáteliti. Nemám rád, když názorové rozepře vyústí v nepřátelství mezi lidmi, kteří jsou jinak ve většině témat spojenci. Jestli chceme věci opravdu změnit, pak je tolerance, stavění mostů a nacházení společných základů (což neznamená, že slevujete ze základních principů) lepší než svádění bojů o drobnosti. K čemu je koneckonců být sám přesvědčený o své pravdě?

Ačkoliv se neoznačuju za „objektivistu“, miluji tento citát (a mnoho dalších) Ayn Randové: „Když uvidíte, jak se obchoduje nikoliv na základě dobrovolnosti, ale na základě donucení, když uvidíte, že abyste mohli vyrábět, potřebujete povolení od lidí, kteří neprodukují nic, když uvidíte, jak peníze proudí k těm, kteří obchodují nikoliv se zbožím, ale se zvýhodňováním, když uvidíte, jak lidé bohatnou prostřednictvím korupce, zatímco na

čestnost se doplácí, pak si buďte jisti, že tato společnost je odsouzena k úpadku.“

Jeden můj známý nedávno na facebook napsal: „Kdyby FEE a další libertariánsky orientované skupiny přestali do obhajoby svobody plést náboženství, podporoval bych je z celého srdce.“ Cítil jsem se vyzván, tak jsem na to napsal: „Nikdo ve FEE netvrdí, že musíte věřit v Boha, abyste cítil a podporoval svobodu. Respektujeme každého, kdo je proti donucování, ať již je jakékoliv víry nebo bez náboženství. A protože lidi soudíme jako jednotlivce a nikoliv jako příslušníky „skupin“, ke kterým je někdo řadí nebo podle nálepek, které jim někdo dává, neodsuzujeme lidi nějakého náboženství za špatné skutky jednotlivců, stejně jako neodsuzujeme ateisty za špatné skutky lidí, jako byl Mao nebo Stalin. Víra nebo absence víry je osobní záležitost,

(Pokračování na str. 2)

Svobodou k prosperitě! A nejen tou ekonomickou...

ARSEN LAZAREVIČ

Ekonomická svoboda přináší prosperitu a hospodářský růst, o tom není třeba sáhodlouze diskutovat. Více jak čtyřicet let v režimu, kde ekonomické svobody neexistovaly, bylo vskutku poučných. Viděli jsme, jak svázané ruce lidí a nesvoboda myšlení mohou být pohromou nejen pro hospodářský růst, ale i společenský pokrok. To tvrdí i autoři Indexu ekonomické svobody, který nadace Heritage zpracovává společně s deníkem Wall Street Journal od roku 1995.

Teorie je jednoduchá: Stát by měl nastavit férová pravidla, aby se mohli lidé a společnosti jimi reprezentované konkurenčně utkávat na vymezeném hřišti. Pokud na hracím poli budou úspěšnější, inkasují odměnu ve formě zisku, kterou můžou svobodně reinvestovat do svého dalšího rozvoje.

Jaká je však skutečnost? Údaje z nadace Heritage nám v celosvětovém měřítku

předkládají praxi zcela opačnou: všichni jsme si rovni, ale „vyvolení“ jsou si přece jen rovnější, právo je netransparentní, a navíc se musí složité vynucovat u lehce ovlivnitelných soudů. Tvořivost a snaha obchodovat jsou tudíž potlačovány nejrůznějšími regulacemi a složitými zákony.

Údaje použité pro měření indexu Heritage lze pokládat za validní, neboť vztah mezi ekonomickou svobodou a ekonomickou výspělostí či hospodářským růstem většinou funguje velmi spolehlivě.

Samotná metoda měření ekonomické svobody se přitom skládá z desíti kategorií, mezi něž patří podnikatelská, obchodní, fiskální, měnová, investiční a finanční svoboda. Důležité jsou také míra korupce nebo zákony, které umožňují vlastnictví nemovitostí včetně jejich ochrany. Posledním ukazatelem je výše

(Pokračování na str. 2)

Dobrovolnost...

(Pokračování ze strany 1)

nikoliv předpokladem pro obhajobu vlastnických práv."

Neměl jsem v úmyslu dotýčného přesvědčovat o svém náboženství, ani jsem nechtěl eskalovat debatu do hádky. Chtěl jsem naopak zmírnit napětí zdůrazněním toho, co jsem považoval za společnou půdu. Oba chceme, aby ve společnosti bylo méně donucování. Žijeme ve světě, kde si spousta lidí bláhově myslí, že by donucování mělo být ještě více. Obhajují více donucování, což dokazují nekonečnou touhou řešit každý problém pod sluncem vytvářením dalších a dalších daněmi financovaných programů. Bral jsem toho známého z facebooku jako spojence, nikoliv jako nepřítele. A to je pod-

le mě cesta, kterou bychom se měli vydat, pokud chceme my, kteří věříme ve svobodu, jednoho dne zvítězit.

Podělím se s vámi o slova, která jsem napsal do článku ve Freemanu v květnu 2007. Mohly by se stát základem pro smířlivější vztahy mezi různými proudy, které se dnes považují za protichůdné:

Dospělý zodpovědný člověk nikdy neusuje o neoprávněnou moc nad jinými dospělými ani nechce, aby druzí byli nuceni podléhat něčím představám a plánům. To je tradiční pojetí svobody. To je odůvodnění pro omezení vládní moci nad našimi životy.

Stačí se letmo podívat na současnou politiku a nešťastná eroze svobody je zřejmá. Svěřili jsme vládám od obecní přes státní po federální úroveň pravomoc rozhodovat o více než 40 % našich příjmů ve srovnání s 6-7

procenty před sto lety. A nemálo obyvatel je přesvědčeno, že těch 40 % stále není dost.

Vybudovali jsme to, co Margaret Thatcherová posměšně nazývala „pečovatelským státem“, který nám, dospělým jedincům říká, jak se máme chovat, na co nemáme sahat a co smíme dělat, jako bychom byli malé děti.

Závěr: Je mi celkem jedno, jak se sami nazýváte, ale jestli se chcete dožít zásadního omezení donucování ve společnosti, pak jste mými spojenci a já s vámi chci spolupracovat. Sousměďme se nikoliv na naše odlišnosti ale na přesvědčování těch, kteří stojí na opačné straně.

Lawrence W. Reed je prezidentem Foundation for Economic Education. Vyšlo v magazínu Freeman, April 2010 pod názvem Anti-Force Is the Common Denominator. Překlad Petr Mach.

Svobodou...

(Pokračování ze strany 1)

vládních výdajů. Všechny tyto zmíněné hodnoty nám umožní vypočítat výsledný průměr - míru ekonomické svobody v dané zemi.

Městské státy vítězí!

O ekonomické svobodě nejlépe vypovídá pohled na přední příčky těchto statistik. Země, či spíše městské státy jako Hongkong či Singapur jsou rivalové, kteří se pravidelně vytlačují z prvního místa.

Opravdovými vítězi jsou však podle statistik občané těchto dvou měst. Vždyť průměrný hospodářský růst v posledních pěti letech se v Singapuru pohyboval kolem 4, v Hongkongu 3,2 procent.

Na druhé straně ekonomické nesvobody stojí Francie. Nezaměstnanost od počátku 90. let pohybuje kolem 10 % a obrovské daně, odvody a regulace pohybu pracovní síly (údajně na ochranu zaměstnanců) vytvářejí smrtelný koktejl pro hospodářský růst - ten se průměrně pohyboval na 0,5 procenta v pětiletém horizontu.

Když pomineme makroekonomická data, můžeme si úpadek Francie ukázat na výrobě automobilů. Zatímco v roce 2005 se jich vyrobilo 3,4 milionu, v roce 2009 už to byly jen 2 miliony. Zkrátka francouzským automobilkám došla trpělivost s neustálými stávkami, vysokými odvody a regulovanou pracovní silou. Přesunuly své továrny jinde. To v Německu je výroba vozů již deset let víceméně stabilní, i když tam jsou jedny z nejvyšších mzdových nákladů. Není tedy divu, že Francie byla jako západoevropská země ohodnocena v žebříčku nejhůře - nachází se na nelichotivém 64. místě.

Ekonomická svoboda a Afrika

V souvislosti s měřením ekonomické svobody by bylo vhodné zmínit zemi, která

v posledních letech učinila ohromný pokrok. Teorii převedla úspěšně do praxe a nyní může slavit. Seznamte se - Rwanda.

Za poslední rok získala v žebříčku rekordních 3,6 bodu, obecně v posledních 20 letech učinila obrovský pokrok. Příklad Rwandy ukazuje, že nízké státní přerozdělování a liberalizace ekonomiky mohou být účinným prostředkem boje proti korupci.

Jak toho Rwanda dosáhla? Stačilo se jen držet výše zmíněného receptu: pouze v prostředí, kde je nízké státní přerozdělování, většina společností je v soukromém vlastnictví a kde fungují jednoduché a snadno vymahatelné zákony, lze efektivně bojovat s korupcí. A když to funguje v zemích, které byly synonymem kleptokracie, může to dost dobře fungovat i u nás. Koneckonců k té kleptokracii máme setsakramentsky blízko.

Jako jednoznačně pozitivní se ukazuje fakt, že ekonomická svoboda dokáže úspěšně „vytáhnout“ lidi z chudoby. Tento proces kupříkladu proběhl v Číně. Mezi lety 1981 a 2001 klesl počet lidí žijících pod hranicí chudoby z 53 na pouhých 8 procent. Obdobný scénář očekává Rwandu, pomáhat jí v tom bude robustní hospodářský růst, který se průměrně v pětiletém horizontu pohybuje kolem 7 % ročně. Pokud se zdejší národy nešťastnou náhodou opět nevrhnou proti sobě, tato země brzy dorazí do stanice Prosperita.

Jak je tomu u nás? Gratulujeme, soudruzí!

Česká republika poskočila v indexu ekonomické svobody z 34. místa na 28. místo. Skok se to zdá být relativně velký, dříve však, než zvoláme slavnostní hurá, je třeba nalít si čistého vína...

Pravda je taková, že naše zlepšení ekonomického prostředí bylo minimální (0,6 bodu) a v některých oblastech jsme si dokonce pohoršili. O většinu „bodů k dobru“ se postarala centrální banka rozumnou měnovou

politikou. Máme stabilně posilující měnu, inflace je díky snaze ČNB nízká. Srovnejme si to například s eurem, které nejenže prochází krizí důvěry, ale kroky Evropské centrální banky spočívající v tisknutí peněz (à la Fed) a odkupu dluhopisů mohou v budoucnu způsobit vážné problémy.

Další výrazné zlepšení proběhlo v oblasti podnikatelské svobody. Hodnocení ale i tak není příliš lichotivé: regulační překážky jsou stále velké a nedostatek transparentnosti představuje nadále zásadní překážku.

Naopak velké mezery máme překvapivě v korupci, kde měření z velké části vycházejí z indexu *Transparency International*. O problémech spojených s korupcí se není třeba dlouze rozepisovat. Alarmující však je, že i přes programy současných vládních stran, ve kterých byla korupce klíčovým tématem, se nejenže ve společnosti nic neděje, ale podle tohoto indexu dochází i k celkovému zhoršení.

Další vývoj: negativní

O dalším vývoji se index Heritage nezmiňuje, můžeme si ho však snadno domyslet - povodňová daň, daň z ulice, zvýšení DPH, zvýšení daní živnostníkům, jednatelům, kteří jsou trestně odpovědní. To všechno jsou zákony, které přispějí k největšímu omezení naší ekonomické svobody vzniku samostatné České republiky.

Smutné je i to, že došlo k rozcupování a zvlgarizování Bezděkovy reformy. Jeden z jejich hlavních cílů - snížení nákladů na zaměstnance - se totiž nenaplní.

Měnová politika směřující k vysoké inflaci

Lze očekávat zhoršení i v měnové politice. Je totiž velmi nepravděpodobné, že při zvýšení dolní sazby DPH se ČNB podaří udržet inflační cíl na třech procentech. Bude se tak opakovat situace z roku 2008, kdy došlo ke zvýšení dolní sazby DPH z 5 na 9 procent.

Vláda nám tehdy společně s centrální bankou slibovala, že se inflaci podaří udržet na 4 procentech, skutečnost však byla o mnoho horší – 6,3 procenta růstu a jedno z nejvyšších zvýšení reálných mezd v novodobé historii.

Zvýšení DPH velmi rychle donutí Českou národní banku zvyšovat úrokové sazby a i to bude výrazným faktorem zbrzdění naší ekonomiky.

A to není vše...

Za velmi problematickou pokládám skutečnost, že se smazaly rozdíly mezi pravicovou a levicovou politikou, což přiznávají i někteří (levicoví) politologové.

Už je to více než 20 let, kdy jsme roztrhli oštěže nesvobodného režimu, který nedovolil lidem a společnostem se rozvíjet, a nyní tu máme další státní moloch, který bude do našich životů zasahovat stále

víc. Odnese to především střední třída, která se většinou žádných kompenzací nedočká a bude muset platit jak mourovatá.

Jestliže jsme očekávali s novou vládou změny jako vhodně nastavené protikorupční zákony, stejné či nižší daně a penzijní reformu, dostali jsme pravý opak: zvýšení korupce (ve které jsou zapleteni i členové vlády), vyšší daně a totální paskvil v podobě „penzijní reformy“.

Autor je ekonom, převzato z finmag.cz

Ekonomická svoboda v Číně

MARTIN PÁNEK

Jedním ze způsobů porovnání dvou zemí je srovnání svobody, které si mohou užít jejich občané. Ve světě existují dva hlavní žebříčky ekonomické svobody. Dnes se budeme zabývat jedním z nich, který každoročně vydávají Heritage Foundation a Wall Street Journal a jmenuje se *Index of Economic Freedom*. Na zoubek se podíváme srovnání Evropské unie a Čínské lidové republiky.

Index se sestavuje zprůměrováním deseti faktorů, jako jsou obchodní svoboda, fiskální svoboda, majetková práva nebo vládní výdaje, které se dále dělí na podfaktory. Vše lze nalézt na webu Heritage Foundation.¹ Abychom neplýtvali místem, vystačíme si s touto citací:

„Ekonomická svoboda je základní právo každého člověka na nakládání se svou vlastní prací a majetkem. V ekonomicky svobodné společnosti mohou jedinci pracovat, vyrábět, spotřebovávat a investovat, jakkoliv chtějí, přičemž tato svoboda je státem jak chráněna, tak neomezována. V ekonomicky svobodných společnostech dovolují vlády práci, kapitálu i statkům, aby se volně pohybovaly, a nedonucují ani neomezují svobodu více, než je nezbytně nutné k ochraně a udržení svobody samotné.“

Indexu pro rok 2011 vévodí Hong Kong následovaný Singapurem, Austrálií, Novým Zélandem, Švýcarskem a Kanadou. Tyto země jsou označeny za svobodné. 32 států je označeno za utlačované a na samém spodku žebříčku najdeme Kubu, Zimbabve a Severní Koreu.

Jak si vede EU? Šampiónem je Irsko. Oproti loňsku se propadlo do skupiny převážně svobodné. S problémy Irsko je čtenář LF určitě obeznán. 15 zemí EU je označeno za převážně svobodné, 12 zemí za průměrně svobodné. Nejnesvobodnější jsou Portugalsko, Itálie a Řecko. Průměrný (nevážený) zisk EU na stobodové stupnici je 69,6, což stačí pouze na označení průměrně svobodná. Je to těsně pod mediánovou hodnotou (Španělsko) a těsně nad Českou republikou (70,4). Protože se situací

v Česku jsme obeznáni nejvíce, vezměme si jej jako zástupce za celou EU – od průměru i mediánu je nedaleko.

Heritage Foundation vytýká Česku, že regulační prostředí zůstává neefektivní, dále kritizuje cla (která určuje Brusel) a velmi kritizuje vládní výdaje, za které ČR dostává pouhých 45,6 bodu. Kritiku jsme si zasloužili taky za peněžní svobodu vinou rozličných cenových stropů a minimálních cen. S investiční svobodou jsme na tom ještě hůře vinou pomalé legislativní a soudní reformy, nerovného vymáhání smluv, byrokracie a korupce. Ani za majetková práva nás Heritage Foundation zrovna nechválí kvůli pomalosti a různosti soudních verdiktů.

Čína

Přestože čínské ostrovní státy HongKong, Macau a Tchaj-wan si v indexu vedou velmi dobře – jsou na prvním, 19. a 25. místě –, tak pevninská Čína je na 135. místě a označena za převážně nesvobodnou.

Je kritizována za počet razítek, která potřebujete k založení podniku, restrikce a zákazy v oblasti zahraničního obchodu, majetková práva a investiční svobodu, korupci i trh práce.

Naopak je pochválena za fiskální svobodu, nízkou DPPO a vládní výdaje. Objem vybraných daní je pouhých 18 % HDP (v ČR dvojnásobek), vládní výdaje jsou 20,8 % HDP (v ČR opět dvojnásobek). Mimochodem, veřejný dluh Číny je 30 % HDP.

Čínské provincie

Čína není monolit. Přestože je obvykle považována za moderní Sovětský svaz, realita ukazuje něco jiného. Ve skutečnosti je Evropská unie mnohem homogennější než Čína. Pokud nepočítáme maličké Lucembursko, tak nejproduktivnější země (Nizozemsko) je na obyvatele 3,47krát produktivnější než ta nejméně produktivní (Rumunsko), počítáno podle HDP (PPP). Pokud i v Číně vyloučíme menší regiony a počítáme pouze skutečné provincie (sheng), pak nejproduktivnější provincie

(Zhejiang) je 4,32krát produktivnější než ta nejméně produktivní (Guizhou).

Nejpodobnější statistika, kterou jsem našel, je tzv. Marketisation in China.² Používají sice jinou metodiku, ale můžeme říct, že v zásadě jde o obdobný index.

Tvrdím, že je akademicky nepoctivé brát Čínu za jednoduší stát a přidělovat celé republice pouze jedinou hodnotu, zatímco Evropskou unii stále bereme za 27 nezávislých států – a to i přesto, že má prezidenta, diplomatickou službu, společnou měnu, společné hranice a nárokuje si místo v OSN.

Přestože by samozřejmě spousta věcí zůstala nezměněna, bylo by zajímavé vidět, jak by Heritage Foundation obodovala jednotlivé čínské regiony za použití stejné metodiky, jakou používá pro celý svět. Nemůže být pochyb o tom, že situace v Číně se zlepšuje. Je to přiznáno ve zprávě Heritage Foundation a článek Wang, Fana a Zhu končí slovy:

„Marketizace v Číně akcelerovala v období 2001 až 2005, tzn. před přijetím Číny do WTO. Základní rámec tržního hospodářství byl založen, přesto tu stále existují úzká hrdla v rozvoji tržních mechanismů, hlavně protože vládní sektor se nereformuje a legislativní prostředí není vhodné pro tržní hospodářství. [...] marketizace přispěla významným způsobem k ekonomickému růstu v letech 1997–2005, obzvláště v posledních letech.“

Na druhé straně

Přestože Čína se umístila na 135. ze 179 hodnocených států (25. percentil), v jiném – velmi podobném indexu zvaném *Economic Freedom of the World*, který publikuje Fraserův Institut – se umístila na 82. místě ze 141 (41. percentil). Od Heritage Foundation dostala 52 bodů ze sta, od Fraserova institutu 6,65 z deseti. ČR, kterou jsme vzali jako zástupce EU, se umístila na 28. místě ze 179 u Heritage Foundation (85. percentil), za-

2) Wang, Xiaolu, Gang Fan, and Hengpeng Zhu. „Marketisation in China: progress and contribution to growth.“ *China-Linking Markets for Growth* (ANU E Press), 2007: 30–44.

(Pokračování na str. 4)

1) <http://heritage.org/index/>

tímco v indexu od Fraserova Institutu je 46. ze 141 (75. percentil). Rozdíl v indexech je 18,4 na stobodové stupnici a 0,54 na desetiobodové. Evidentně není tento druhý index vůči Číně tak přísný.

Chtěl bych ještě přičinit jednu méně akademickou poznámku. Poté, co jsem strávil 23 let svého života na území, kterému se dnes říká Evropská unie (22 let v ČR a rok v Německu), vypravil jsem se na pět měsíců do Číny, kde jsem navštívil takřka pouze ty nejbohatší regiony (jmenovitě Shandong, Šanghaj, Jiangsu, Zhejiang, Guandong, Hainan, Fujian a Peking v tomto pořadí).

Nemohu okomentovat stav chudých provincií jako Guizhou, Gansu nebo Tibet, který má v západních médiích spoustu pozornosti. Také nemohu okomentovat makro-situaci nijak lépe než dva výše zmíněné indexy.

Ale mohu říct s jistotou, že jsem nikdy ve svém životě neviděl takovou hustotu malých podniků, dokonce ani v (nechvalně) proslulém Chinatownu v londýnské čtvrti Soho. Když má Čína tolik malých podniků v každé ulici, tak to úplně nezapadá do obrázku nesvobodné společnosti ve stylu Sovětského svazu, který je stále podporován – zčásti i Indexem ekonomické svobody.

Pokud zvážíme obrovské množství absurdních restrikcí nebo zákazů v obchodě v EU (žárovky, okurky, banány, cigarety, benzín, levné svíčky z Číny, LCD obrazovky, telefonní nabíječky atd...), musíme se zcela vážně zamyslet, zda to s ekonomickou svobodou pro malé podniky a jejich zákazníky není mezi EU a Čínou naopak...

Autor je student NF VŠE

Nakladatelství C.H. BECK

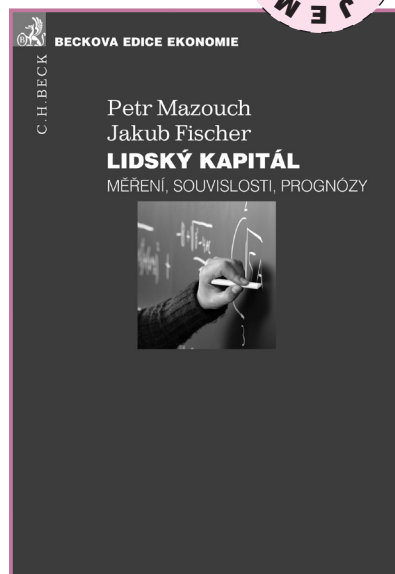

PETR MAZOUCH, JAKUB FISCHER

Lidský kapitál Měření, souvislosti, prognózy

Brožované, obj. č. BEK 37, ISBN 978-80-7400-380-6

- Pojetí lidského kapitálu
- Měření lidského kapitálu
- Kvantifikace vlivu úrovně lidského kapitálu
- Oblasti ovlivňované úrovní lidského kapitálu
- Vzdělanost, trh práce a produktivita
- Vzdělanost a kvalita života
- Hodnocení investice do lidského kapitálu
- Budoucí vývoj úrovně lidského kapitálu
- Prognóza vzdělanostní struktury
- Dodatky (Schéma vzdělávacího systému ČR, Arriagova metoda dekompozice střední délky života)
- Seznam literatury
- Rejstřík

Publikaci lze objednat s 5% slevou v e-shopu na adrese www.beck.cz, nebo písemně na adrese: Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 5 tel.: 225 993 959, fax: 225 993 920, e-mail: beck@beck.cz

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Anny Rybníčkové 1, 155 00 Praha 5. Tel.: 777 848 037, smetka@nechtenasbyt.cz. Redakční rada: Petr Mach, Radim Smetka, Jaroslav Bachora. Internetový archiv: <http://www.nechtenasbyt.cz>. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597

NOVÝ PORG GYMNÁZIUM

Nový PORG – gymnázium

Pod Krčským lesem 25, Praha 4
tel.: 777 019 191
www.porg.cz

Přijímáme studenty z 5. tříd ZŠ.
Uzávěrka přihlášek je 6. dubna 2011 ve 12 hodin.

- česká škola pro česky mluvící studenty s výukou řady předmětů v angličtině
- kvalitní učitelé z anglicky mluvících zemí
- plánované zakončení studia mezinárodně uznávanou zkouškou i českou maturitou
- široká nabídka sociálních stipendií i pro rodiny s průměrnými příjmy

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
24. listopadu 2010,
12. ledna a 2. února
2011 vždy středa
od 17 hodin

PORG LIBEŇ

PORG – Libeň

Lindnerova 3, Praha 8
tel.: 608 223 208
www.porg.cz

Přijímáme studenty z 5. tříd ZŠ.
Uzávěrka přihlášek je 6. dubna 2011 ve 12 hodin.

- osmileté gymnázium s devatenáctiletou tradicí
- škola s rodinnou atmosférou (jen 192 studentů)
- vynikající úspěšnost absolventů při zkouškách na žádané VŠ
- škola připravuje studenty k mezinárodním jazykovým zkouškám CAE, ZD a DELF
- rozsáhlý mezinárodní program – mj. rok studia v zahraničí na partnerských středních školách

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
23. listopadu 2010,
11. ledna a 1. února
2011 vždy úterý
od 17 hodin

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Mgr. Václav Klaus
ŘEDITEL ŠKOLY

PORG Ostrava otevírá základní školu a osmileté gymnázium v září 2011.